

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KEREITE YA 11

PUDUNGWANA 2020

**SESOTHO PUO YA LAPENG P2
EXEMPLAR**

MATSHWAO: 80

NAKO: Dihora tse 2½

Pampiri ena e na le maqephe a 17.

DITAELO LE DIKELETSO HO MOHLAHLUBUWA

- 1 Bala ditaelo tsena ka hloko pele o qala ho araba dipotso.
2. O se ke wa latella ho bala pampiri yohle. Tadima papetla ya dikahare leqepheng la bone, mme o tshwaye dinomoro tsa dipotso tse botsitsweng dibukeng tseo o ithutileng tsona selemong sena. Ha o entse sena, bala dipotso tseo mme ebe o kgetha tseo o ratang ho di araba.
3. Pampiri ena e arotswe DIKAROLO TSE THARO, e leng:

KAROLO YA A: Dithothokiso	(30)
KAROLO YA B: Pale/Sengolwa sa Boholoholo	(25)
KAROLO YA C: Tshwantshiso/Terama	(25)
4. Araba dipotso TSE HLANO kaofela: TSE THARO (3) KAROLONG YA A. E LE NNGWE (1) KAROLONG YA B le E LE NNGWE (1) KAROLONG YA C ka mokgwa ona:

KAROLO YA A: DITHOTHOKISO
Dithothokiso tseo o di rutilweng— Araba dipotso TSE PEDI.

Thothokiso eo o sa e rutwang — O TLAMEHA ho araba potso ena.

KAROLONG YA B: PALE/SENGOLWA SA BOHOLOHOLO
Araba potso E LE NNGWE.
5. KAROLONG YA C: TSHWANTSHISO/TERAMA
Araba potso E LE NNGWE.
KGETHO YA DIPOTSO KAROLONG YA B (PALE/SENGOLWA SA BOHOLOHOLO) LE YA C (TERAMA)
 - Araba dipotso tsa pale/sengolwa sa bohloholo le terama eo o ithutileng yona FEELA.
 - Araba potso E LE NNGWE E TELELE YA MOQOQO le E LE NNGWE ya dipotso TSE KGUTSHWANE. Haeba o araba potso e telele KAROLONG YA B, o lokela ho araba dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA C. Haeba o araba dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA B, o lokela ho araba potso e telele ya moqoqo KAROLONG YA C. Sebedisa lenanennetefatso le hlahisitsweng leqepheng la 5 ho etsa kgetho ya hao.
6.
 - Potso e telele ya Dithothokiso e lokela ho arajwa ka mantswe a 250–300.
 - Dipotso tse telele tsa Pale le Terama di lokela ho arajwa ka mantswe a 400–450.
 - Bolelele ba dikarabo tsa dipotso tse kgutshwane bo tla laolwa ke kabo ya matshwao. Tsepama potsong, mme o se ke wa tswa lekoteng.
7. Latela ditaelo tse hlahang qalong ya KAROLO ka NNGWE ka hloko.
8. Nomora dikarabo tsa hao jwalo ka ha di nomoilwe pampiring ena ya dipotso.
9. Qala KAROLO E NNGWE LE E NNGWE leqepheng LE LETJHA.
10. Sebedisa nako ya hao ka mokgwa o latelang:
 - KAROLO YA A: Metsotso e 40
 - KAROLO YA B: Metsotso e 55
 - KAROLO YA C: Metsotso e 55
11. Ngola ka mongolo o makgethe, mme o balehang.

LEQEPHE LA DIKAHARE

Dintlha tse hlalishitsweng leqepheng lena di tla o thusa ho kgetha dipotso tseo o batlang ho di araba ntle le ho qobelleha hore o bale pampiri yohle.

KAROLO YA A: DITHOTHOKISO

Dithothokiso tseo o di rutilweng: Araba dipotso tse PEDI feela ho tsona

KAROLO YA A: DITHOTHOKISO			
Dithothokiso tseo o di rutilweng: Araba dipotso TSE PEDI feela ho tsena.			
NOMORO YA POTSO	MOFUTA WA POTSO	MATSHWAO	NOMORO YA LEQEPHE
1. Lefu le a rwalla.	Mofuta wa potso e telele ya moqoqo	10	5
2. Ha re jeng re ba siele	Mofuta wa dipotso tse kgutshwane	10	6
3. Lelala o tswela Pele	Mofuta wa dipotso tse kgutshwane	10	7
4. Batho re a kula	Mofuta wa dipotso tse kgutshwane	10	8
MMOHO LE			
Thothokiso eo o sa e rutwang: O TLAMEHILE HO araba potso ena.			
5. Tsebanyane	Mofuta wa potso tse kgutshwane	10	9
KAROLO YA B: PADI/ SENGOLWA SA BOHOLOHOLO			
ELA HLOKO: Araba potso E LE NNGWE e telele le E LE NNGWE ya TSE KGUTSHWANE. Ha o araba potso e telele KAROLONG YA B, o lokela ho araba e kgutshwane KAROLONG YA C. O lokela ho araba potso E LE NNGWE feela KAROLONG YA B le C.			
Araba potso E LE NNGWE feela bukeng eo o e rutilweng.			
KAPA			
6. Lekgapetla la Panana	Mofuta wa potso e telele ya moqoqo	25	10
7. Lekgapetla la Panana	Mofuta wa di potso tse kgutshwane	25	10
SENGOLWA SA BOHOLOHOLO: Araba potso e le NNGWE FEELA ho sengolwa sa Boholoholo.			
8. Letlotlo la Basotho	Mofuta wa potso e telele ya moqoqo	25	13
9. Letlotlo la Basotho	Mofuta wa dipotso tse kgutshwane	25	13
KAROLO YA C: TSHWANTSHISO/TERAMA			
Araba potso e le NNGWE feela bukeng ena.			
10. Malefane	Mofuta wa potso e telele ya moqoqo	25	15
11. Malefane	Mofuta wa dipotso tse kgutshwane	25	15

ELA HLOKO: Dikarolong tsa B le C, nnetefatsa hore o arabile potso E LE NNGWE YA MOQOQO le E LE NNGWE YA DIPOTSO TSE KGUTSHWANE. Ha o a lokela ho araba dipotso TSE PEDI tsa mofuta wa moqoqo kapa TSE PEDI tsa mofuta wa dipotso tse kgutshwane.

LENANENNETEFATSO

Sebedisa lenanennetefatso lena qetellong ho nnetefatsa hore na efela o arabile dipotso tse hlokehang.

KAROLO		NOMORO TSA DIPOTSO	PALO YA DIPOTSO TE LOKELNG HO ARAJWA	TSHWAYA (✓)
A:	DITHOTHOKISO (tseo o di rutilweng) (Potso e telele ya moqoqo KAPA dipotso tse kgutshwane)	1–4	2	
A:	Thothokiso (eo o sa e rutwang) (Dipotso tse kgutshwane tse kgutshwane)	5	1	
B:	PALE (Potso e telele ya moqoqo KAPA dipotso tse kgutshwane)	6–7	1	
B:	SENGOLWA SA BOHOLOHOLO (Potso e telele ya moqoqo KAPA ya dipotso tse kgutshwane)	8–9		
C:	TSHWANTSHISO/TERAMA (Potso e telele ya moqoqo KAPA ya dipotso tse kgutshwane)	10–11	1	
PALO YOHLE YA DIPOTSO TSE LOKELANG HO ARAJWA.			5	

ELA HLOKO: DIKAROLONG TSA B le C, nnetefatsa hore o arabile potso. E LE NNGWE YA MOQOQO le YA DIPOTSO TSE KGUTSHWANE. Ha o a lokela ho araba potso TSE PEDI tsa moqoqo kapa TSE PEDI tsa dipotso tse kgutshwane.

KAROLO YA A: DITHOTHOKISO

Karolong ena o botsitswe dithothokiso TSE HLANO (POTSO YA 1–5). Araba dipotso TSE THARO feela.

DITHOTHOKISO TSEO O DI RUTILWENG

Kgetha mme o arabe dipotso TSE PEDI feela dithothokisong tseo o di rutilweng selemong sena (POTSO YA 1 ho isa ho POTSO YA 4). O tlameha ho araba POTSO YA 5, e leng thothokiso eo o sa e rutwang.

POTSO YA 1: POTSO E TELELE YA MOQOQO

Bala qotso ena ka hloko, ebe o araba dipotso tse e latelang.

LEFU LE A RWALLA – R.J. Moloi

- 1 Pelo ya thulama ka kebisa hlooho,
- 2 Pelo ya bina ntho di hana ho fela,
- 3 Eka rumo le hlabile mona mafetshwaneng,
- 4 Lefu le rwalla tsatsi le eme.

- 5 Ke sitwa ho bua ke bona masisapelo,
- 6 Mahlong mona kgapha di theha diphororo,
- 7 Mose ho lebitla ha re tsebe tsa teng,
- 8 Ka kwano fatshe ke la kgotso.

- 9 Ha e lla tshepe e llela mang kajeno?
- 10 E llela haufi ke utlwa le nna ke tshaba,
- 11 Meriti ho theha e moholo ya diotlwana,
- 12 Ena ntho ke sona sefaha-maeba ruri.

- 13 Lefu ha le bue le metsa feela baheso,
- 14 Lefatshe lohle le tshaba ena khanyapa,
- 15 Ha le rapama rona re ipotsa hore ho ya mang,
- 16 Ha le dikela le pakahatsa mahlomola.

- 17 O le tshware le se ke la dikela wa mme,
- 18 O ka ntlohela hara maima le mathata,
- 19 Kajeno kgwedi e apohetswe ke maru,
- 20 Kgutsana tsa sala teng moo mahlomoleng.

Sekaseka thothokiso ena, mme o hlalose ka moo sethothokisi se sebedisitseng dihloohwana tse latelang ho finyeletsa/ho fetisa molaetsa wa thothokiso. Karabo ya hao e be bolelele ba mantswe a 200–250.

- Karaburetso,
- Maikutlo le sehalo.

[10]

POTSO YA 2: DIPOTSO TSE KGUTSHWANE

Bala qotso ena ka hloko, ebe o araba dipotso tse e latelang.

HA RE JENG RE BA SIELE – S.J. Mamashela

- 1 Keletso tsa bona re a di kgesa,
- 2 Re di nena mehla le matsatsi,
- 3 Re re ya bona mehla e fetile,
- 4 Re lebala hore thuto re e antse ho bona.
- 5 Thuto ya nnete e se nang thetso.
- 6 Ha re jeng re ba siele baholo ba rona.

- 7 Batho ba ho bona tseo re sa di boneng.
- 8 Ba bona mekgwa ya motho a so ahlamise le molomo.
- 9 Re hane keletso re batle ho itaela,
- 10 Athe re itihela lomong sa dihele,
- 11 Hoba re hopola hore ha ba na tsebo,
- 12 Ha re jeng re ba siele baholo ba rona.

- 13 Re iketsa ba tsebang tsohle, dirutehi.
- 14 Re re ba bona botjha ba bo jele lekemekeme,
- 15 Athe ke hona ha re lahleha, re kgeloha.
- 16 Re hana tsebo le letlotlo la nnete,
- 17 Tlotlo le sa feleng, le sa rekweng.
- 18 Ha re jeng re ba siele baholo ba rona.

- 2.1 Phetapheto ya moelelo e sebedisitsweng molathothokisong wa 2, e thusa jwang ho hlakisa moelelo wa molathothokiso oo? (2)
- 2.2 Melathothokiso e qetellang temanathothokiso ka nngwe e re bopela lehlaso. Bohlokwa ba lehlaso ke bofe thothokisong ee? (2)
- 2.3 Lentswe lena "**lekemekeme**" le hlahellang molathothokisong wa 14, le hlakisa sehalo sa temanathothokiso eo jwang? (2)
- 2.4 Ke maikutlo afe a qholotswang ke thothokiso ena yohle ho wena? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 2.5 Fana ka molaetsa o jerweng ke thothokiso ena yohle. (2)

[10]

POTSO YA 3: DIPOTSO TSE KGUTSHWANE

Bala qotso ena ka hloko, ebe o araba dipotso tse e latelang.

LELALA O TSWELE PELE – S.J. Mamashela

- 1 Ha ho le boima ho le thata.
- 2 Mathata a o apere a o hometse,
- 3 A o imetse a o hlokisa phomolo.
- 4 Lelala o tswela pele.

- 5 Ha dintho di o fetohela ho le hobe.
- 6 O tlaletswe ke naha, ho se ngwane motle,
- 7 Tsohle di sa o tsamaele ka theko.
- 8 Lelala o tswela pele.

- 9 Bohle ha ba o fetohetse, o tlaletswe ke naha,
- 10 Dintho tsohle di sa o lokele, ho le boima.
- 11 O leka ka mona le ka mona, ho sa loke,
- 12 Lelala o tswela pele.

- 13 Metswalle le baratuwa ha ba o fetohetse.
- 14 Mosebetsi o fedile, o felletswe ke thabo,
- 15 Tjhelete e fedile, o lahlehetswe ke tsohle,
- 16 Lelala o tswela pele.

- 3.1 Bohlokwa ba sebetsa sa bothothokisi se sebedisitsweng molathothokisong wa 1 ke bofe? (2)
- 3.2 Sepheo sa kgefutsohare e sebedisitsweng molathothokisong wa 6 ke sefe? (2)
- 3.3 Hlalosa sehalo se totobatswang thothokisong ena yohle. (2)
- 3.4 Ke maikutlo a jwang a hlahiswang ke temanathothokiso ya 3 ho wena? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 3.5 Ke thuto efe o ithutileng yona ka ho bala thothokiso ee? (2)

[10]

POTSO YA 4: DIPOTSO TSE KGUTSHWANE

Bala qotso ena ka hloko, ebe o araba dipotso tse e latelang.

BATHO RE A KULA – R.J. Moloji

- 1 Batho re rata dipapadi tsa diketo bosawana,
- 2 Batho bao re reng ke mehlala bophelong;
- 3 Ba iphetotse ditsetse tsa meso le meswana,
- 4 Banna le basadi ha ba sa na taolo kgodisong.
- 5 Ke maima re tshaba ho kakatlela tsa rona,
- 6 Ho lluwa ka tokoloho e se nang molato le motho;
- 7 Mehleeng eo re hotse ha monate ho se na mona,
- 8 Ke lehesheheshe mapatlelong ha ho sa na botho.
- 9 Ke mang ya lokelang ho itokisa ha e se wena?
- 10 O bapala ka wena le maikutlo a hao sebopuwa;
- 11 Hola kelellong o fuwe taolo ya bophelo ema,
- 12 Se hloye ba se nang molato ke dibopuwa.
- 13 Se hlole o ingamangama wa lla seboko,
- 14 Re batho re lekana ka dikelello le boko.

- 4.1 Bolela bohlokwa ba phetapheto e sebedisitsweng melathothokisong ya 1 le 2. (2)
- 4.2 Tatolano e hlahellang molathothokisong wa 4 e thusa jwang ho hlakisa moelelo wa molathothokiso oo? (2)
- 4.3 Fana ka moelelo o otlolohileng wa polelo ena "**Ke lehesheheshe mapatlelong ha ho sa na botho.**" (2)
- 4.4 Ke maikutlo afe a totobatswang ke thothokiso ee yohle? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 4.5 Akaretsa mookotaba wa thothokiso ena ka polelo E LE NNGWE e jereng mohopolo wa sehlooho. (2)

[10]**MMOHO LE**

THOTHOKISO EO O SA E RUTWANG

O TLAMEHA ho araba potso ena.

POTSO YA 5: DIPOTSO TSE KGUTSHWANE

Bala qotso ena ka hloko, ebe o araba dipotso tse e latelang.

TSEBANYANE: S.J. Mamashela

- 1 Ke ne ke re ke tla itholela,
- 2 Ke emele la ka letsatsi ho fihla.
- 3 Jwale ke a bona ha ho thuso,
- 4 Taba di tla senyeha ke shebile,
- 5 Metsotso ke llele e fetileng.

- 6 Nthong tsohle o ipatla ka pele,
- 7 O mathibahohle, matsebatsohle.
- 8 Ba hao bofokodi o sitwa ho bo amohela,
- 9 O tjhethelle morao, o fe ba bang sebaka
- 10 Sa ho hlakisa le ho pepesa ya bona tsebo.

- 11 Manyalong, mafung e ntse e le wena,
- 12 Kerekeng le dipolotiking le teng ha o itshiyi morao.
- 13 Nthong tsohle o ipatla ka pele,
- 14 Ha o bone leha o senya ntho tsa batho,
- 15 Seo o se habileng ke thoriso, thotlolo.

- 16 Emella morao o itshwabele, tsebanyane!
- 17 Tlohella ho iketsa tsebanyane matsebatsohle,
- 18 Hoba le seo o se etsang ha se bonahale,
- 19 O duletse ho itlatlarietsa feela, ho iphoqa.
- 20 Tjhethella morao o fe ditsebi sebaka, wena tsebanyane.

- 5.1 Bohlokwa ba kgefutsohare e fumanehang molathothokisong wa 7 ke bofe? (2)
- 5.2 Molamotjetje o sebedisitsweng molathothokisong wa 9 o sebedisitswe ka sepheo sefe? (2)
- 5.3 Lentswe lena "itlatlarietsa" le hlahellang molathothokisong wa 19 le hlakisa sehlo sa temanathothokiso eo jwang? (2)
- 5.4 Ebe ke maikutlo afe a qholotswang ho wena ke thothokiso ee? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 5.5 Akaretsa molaetsa wa thothokiso ena ka polelo E LE NNGWE e jereng mohopolo wa sehlooho. (2)

[10]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 30**

KAROLO YA B: PALE/SENGOLWA SA BOHOLOHOLO

Araba potso ya buka eo o ithutileng yona karolong ena.

Kgetha mme o arabe potso E LE NNGWE feela, potso e telele ya moqoqo le ya dipotso tse kgutshwane.

HOPOLA: Ha o araba potso e telele (ya moqoqo) KAROLONG YA B, o tlameha ho araba le dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA C.

PALE/NOBELE**POTSO YA 6: MOFUTA WA POTSO E TELELE (YA MOQOQO)****LEKGAPETLA LA PANANA – JIM Mokoena**

Ntsha maikutlo a hao ka ntlha ena ya hore mongodi o sebedisitse baphetwa bana ba latelang **ba hloka botshepehi** ho ntshetsapele sengolwa sena.

- Lesibu
- Mmalehola

Moqoqo wa hao e be wa bolelele ba mantswe a 350–400

[25]

POTSO YA 7: MOFUTA WA DIPOTSO TSE KGUTSHWANE**LEKGAPETLA LA PANANA – JIM Mokoena**

Bala qotso ena ka hloko o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile qotsong le dikahareng tsa buka kaofela.

TEMA YA A

“Mme Mmalehola o na le kgatele e hodimo ya madi. Hape ho teng le ngongoreho ya tsa bongaka ka ditho tsa hae tsa pelehi. O na le bothata ba ditjhupu tse kwalehang tsa ho pepa tse ka bakang hore a pepele ka ntle ho ditjhupu tseo tsa ho pepela. O tla ba le bothata ba ho pepa ka mokgwa o tlwaelehileng. Tsena kaofela di lokela ho hlahlojwa ke dingaka pele le ka hlahlamisa.” Yaba o qalella ho bososela le bona ka hore, “Ntle le moo le tla ba lelapa le thabileng ka ngwana enwa wa lona a le mong feela tjena,” Le ha ho le jwalo bona ba sitwa ho bososela. Ngaka Katleho a realo a hlile a ba qenehetse haholo e le ka nnete. Feela ngaka Katleho a phakisa ka ho ba kgothatsa. A ba a qetela puisano ya hae le bona ka ho ba lakaletsa bophelo bo botle. A re ha ba ka tshehetsana feela le ha ba ka tshepana feela ka nnete ruri ba tla phedisana ha monate tlasa tseo a seng a ba boleletse tsona. Nnete ke hore ditaba tseo kaofela hohang ha di a ka tsa nyahamisa Lesibu le yena Mmalehola ka hore ba ka tswela pele ka bophelo ba bona ntle le bothata. Ngwana o ne a thabetswe ka mona le ka mane. A ba a rehwa lebitso la Tswalano. O rehilwe lebitso habo Lesibu ke mme wa Lesibu ka sebele. O ne a fetohile sebatso sa nnete.

- 7.1 Ho ya ka ditaba tsa qotso e ka hodimo, ke ka lebaka lefe Mmalehola a sa tlamehang ho hlahlamisa ka pele kamora ho beleha Tswalano? (1)
- 7.2 Ho ya ka ditaba tsa qotso e ka hodimo kgohlano e tliswang ke ditaba tsa ngaka Katleho ho Lesibu le Mmalehola ke ya mofuta ofe? (1)

- 7.3 Diketsahalo tse hlahellang qotsong e ka hodimo di totobatsa nako efe pading ee? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 7.4 Hlalosa ketsahalo e soto eo Lesibu a e entseng mme a e boloka e le sephiri nakong eo a neng a le mokgatlong wa Dipodi Mabeleng. (2)
- 7.5 E be o ka re Lesibu ke mophetwa wa semelo se jwang? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 7.6 Maele a Sesotho a re “Mmangwana o tshwara thipa ka bohaleng”. Hlalosa hore ebe Mmalehola o ile a phethahatsa maele ana bongwaneng ba Tswalano. (2)

MMOHO LE

Bala qotso ena ka hloko o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile qotsong le dikahareng tsa buka yohle.

TEMA YA B

Ha Tswalano a se a fihlile ha nkgonwae, ho ile ha hlaka hore bana ba hae le bona ba kgotsofaletse ho etela nkgono wa bona. Ho ile ha qaleha mosebetsi oo a neng a tlile ho tla o phetha, e leng mosebetsi wa ho thusa nkgonwae ka ho hlwekisa le ho beha fenetjhara ya ntlo botjha. Ke hona ka nako ena moo ngwana ka lebaka la ho futhumatswa ke thabo eo a leng ka hara yona, Onkentse o ile a mathela ho nkgonwae. A kopa hore a mo hlobodise diaparotse tse ding hore a tle a sale ka tse bobebe feela hore a tle a kgone ho ipapalla ka bolokolohi. Yaba nkgonwae o etsa jwalo ntle le tikatiko ya letho.

“Jo! Be! Anthe ho tla ba jwang na?” Ke mme Mmadikonelo ka pelong. A realo ka ho makala ho hoholo. Yaba jwale o se a tsepamisa maikutlo le mahlo a hae tabeng ya matshwao a tsejwang ke yena jwalo ka ngwetsi e kgolo ya moo Kgatleng, e leng matshwao a lelapa la Bakgatla mmeleng wa setloholo sena sa hae e leng Onkentse. Ka nnete o ile a bona matshwao a bana ba Bakgatla a le jwalo ka ha a a tseba mmeleng wa Onkentse. Sena ka bosona sa etsa hore mehopolotse ya hae e kgelekgethe. A nahana ntho tse ngata.

- 7.7 Ke ka lebaka lefe Tswalano a etetseng ha nkgonwae Mmadikonelo ho ya ka ditaba tsa qotso? (1)
- 7.8 Ho ya ka ditaba tsa qotso e ka hodimo ke mothinya ofe o sa lebellwang o ileng wa sibollwa ke nkgono Mmadikonelo kamora hore a hlobodise Onkentse diaparotse? (2)
- 7.9 O ka re Lesibu ke mophetwa wa mofuta o jwang? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 7.10 Ho ya ka diketsahalo tsa padi ee, o ka re seabo sa Mmalehola ke sefe ntshetsopeleng ya padi ee? (2)

- 7.11 Ho ya ka wena, ebe o ne o tla etsa jwang ha ntatao a o hlekefetsa ka tlhekefetso ya motabo? (2)
- 7.12 Tshohla kamoo tomatso e hlahellang kateng pading ena dikamanong tsa Tswalano le ntatae Lesibu. (2)
- 7.13 Hlakisa hore ke hobaneng ha diketso tsa Lesibu di lokela ho sehollwa setjhabeng? (2)
- 7.14 Phethelo ya padi ena e totobatsa maikutlo a jwang ho wena? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- [25]**

POTSO YA 8: POTSO E TELELE YA MOQOQO

LETLOTLO LA BASOTHO – NPK Moikangoa-Mohapi. MS Sekobolo

O itshetlehile ka ditaba tsa tshomo ya Mmutlanyana, Sehohwana le Hlolo sekaseka kamoo **mona/mohono** e leng sera se seholo sa motho le hore o ka isa motho timelomg. Moqoqo wa hao e be wa bolelele ba mantswe a 350–400.

[25]

POTSO YA 9: DIPOTSO TSE KGUTSHWANE

LETLOTLO LA BASOTHO – NPK Moikangoa–Mohapi MS Sekobolo

Bala qotso ena ka hloko o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile qotsong le dikahareng tsa thoko kaofela.

TEMA YA C

Thoko ya morena Moshoeshe Moshoailla

- 1 Poropotlwana e ntle, pabala,
- 2 Ngwana Mmualle wa Mmalitha, Lehlwibi;
- 3 Hlwibi la hlwibila Mamorena phahamela;
- 4 Phahamela setjhaba sena ke sa hao.
- 5 Mamorena a ithwala a tswala Peete;
- 6 Peete e motshwana, Motswane.
- 7 Sakeng la hae ha bitoha Dibe,
- 8 Moremoholo ntata Mofoka.
- 9 Ha bitoha Dibenyane, Lekarietsa;
- 10 Ngwana Mamokhachane sebele,
- 11 Ntata Moshoeshe Moshoailla,
- 12 Wa ha Kadi Lebeola la Kweneng;
- 13 Kwena ya beola Ramonaheng ditedu;
- 14 Tedu di sa hanne ho mela.
- 15 Di a mela isao makgaba a kgahletse.

- 9.1 Ho ya ka ditaba tsa qotso e ka hodimo ngwana ya hlalolang molathokong wa 1 ke ya jwang? (1)
- 9.2 Ho ya ka ditaba tsa qotso e ka hodimo Peete ke mang? (1)
- 9.3 Bohlokwa ba sejura se sebedisitsweng molathokong wa 1 ke bofe? (2)
- 9.4 Sepheo sa tshebediso ya lehokela/hlaahlela e qetellang molathokong wa 3 le 4 ke sefe? (2)
- 9.5 Moshoeshe o ana phoofolo efe? (1)
- 9.6 Qolla molathoko o le mong feela o sa kgolweheng thokong ena. (2)
- 9.7 Karaburetso ya pono e hlahellang molathokong wa 5 e hlakisa moelelo wa molathoko oo ka tsela e jwang? (2)
- 9.8 O ka re Moshoeshe ke mophetwa wa semelo se jwang? Tshehetsa karabo ya hao. (2)

MMOHO LE

Bala qotso ena ka hloko o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile qotsong le dikahareng tsa tshomo kaofela.

TEMA YA D

Eitse hosasane mma ona a aloha. Yaba phokojwe o ja leno le le leng motsheare. Yaba o phunya ntlo ena kamorao. Yaba mma ona o atla, mantsiboya; a re: "Phokojwe, ntsha bana." Yaba phokojwe o re: "O a ba ja, o a ba ja, o tloha o re Phokojwe, ntsha bana!" Yaba nkwe o boela a pheta hape, a re: "Phokojwe, ntsha bana!" Nkwe e itse ka batla kantle ka mona moo e kenang le teng, yaba e kena ka ho phokojwe; phokojwe a tswa kamorao, ka moo a neng a phuntse ka mora ntlo, ka moo a neng a entse lesoba. Jwale nkwe, ha a sa le kahare, o tswatswile a batla, a fumana bana ba hae ba le siyo. Jwale a lakatsa ho tswa; a ba a tswa, a fumana phokojwe a se a le siyo. A nka mohlala wa phokojwe.

Phokojwe a ya le thaba, a fumana moo dinotshi di behetseng teng. A fihla a ema. Yaba o a hlaha, o re: "Phokojwe bana ba ka ba kae?" Yaba phokojwe o re: "Ke bana ka mona, ke ba rutile sekolo." Yaba nkwe o re: "Ba kae?" Yaba phokojwe o re: "Tlo kwano, o tlo ba mamela, ba ntse ba bina." Yaba nkwe e fihla e mamela. Yaba phokojwe o re: "Ke bao bana ba hao." Yaba o a itlohela phokojwe, o a itsamaela; nkwe e sala e mametse bana ba yona.

Ha tla tshwene ho nkwe; ya re: "Nkwe, o ntse o emetseng moo?" Yaba nkwe o re: "Ke mametse bana ba ka, phokojwe o itse o ba rutile sekolo." Yaba tshwene o nka monkgwane wa hae, o a hlohlotso a re: "Ke sa tla bona bana ba hao kajeno." Eitse dinotshi ha di tswa, yaba tshwene o tlolela hodima lefika; jwale yaba di tshwara nkwe. Yaba tshwene o re: "Ke bao bana ba hao!"

- 9.9 Mohanyetsi wa moetapele tshomong ee ke mang ho ya ka ditaba tsa qotso e ka hodimo? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 9.10 Ke ketsahalo efe e ileng ya etswa ke Nkwe e nnetefatsang maele a Sesotho a reng "Ho se tsebe ke lebote"? (2)
- 9.11 Bontsha hore Tshwene le Phokojwe ba tshwana ka mokgwa o jwang? (2)
- 9.12 Ke malepa afe a sebedisitsweng ke Phokojwe ho ka hohela Nkwe ho mo isa lefung la hae? (2)
- 9.13 Ditaba tsa tshomo ee ebe di qholotsa maikutlo a jwang ho wena? Tshehetsa karabo ya hao (2)
- 9.14 Ke molaetsa ofe oo mongodi a o fetisetsang ho babadi ka tshomo ee? (2)

[25]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 25**

KAROLO YA C: TSHWANTSHISO/TERAMA

Araba potso ya buka eo o ithutileng yona feela karolong ena. Ha o arabile potso ya moqoqo KAROLONG YA B, araba dipotso tse kgutshwane karolong ena. Ha o arabile dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA B, jwale araba ya moqoqo.

POTSO YA 10: POTSO E TELELE YA MOQOQO**MALEFANE – NP Maake**

Maelana a Basotho a re “Bohlale bo ja monga bona”. Bontsha kamoo maele ana a ileng a totobala kateng le ho rarahanya kgohlano kateng tshwantshisong ena, mme o itshetlehe ka seapadi sa sehlooho e leng Malefane. Moqoqo wa hao e be wa bolelele ba mantswe a 350–400.

[25]**POTSO YA 11: DIPOTSO TSE KGUTSHWANE****MALEFANE – N P Maake**

Bala qotso ena e latelang ka hloko, ebe o araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile qotsong le dikahareng tsa terama/tshwantshiso yohle.

TEMA YA E

Malefane: Ntate, basadi bao ke buang ka bona ke ba ka e seng ba hao. Na maoba mona ha re ne re bua ka hore ke o kenele mokga, re ne re sa bue ka mosadi le matla a dipolotiki? Kajeno ke kgetha matla a dipolotiki bakeng sa mosadi, mme ha ke se ke a fumane, ke hona ke tla nahana ka mosadi. Ha jwale ke batla matla. Hosane ke tla be ke le teng kopanong eo, mme le Nkubu a ke ke a ba a nthiba. Kajeno ke tla lala ke mmone ha hae mane ke mo tsebise hore hosane a ntebelle kopanong, mme ha ho e mong ke nna nkgetheng mona. Ere ke kene ka kamoreng ke itokise pele ke eya ha Nkubu. Ke a bona monna eo o nahana hore ke thaka ya hae yena le moranyana eo wa hae ya batlileng a mpolaya ka koloi. (*O fetela ka kamoreng ya hae.*)

Letshela: *O buela tlase a le mong.*) Ha e ka moshemane enwa hlooho ena ya hae ha e sa nka hantle tjee, ke tla etsa jwang jwale? Ako bone kamoo a hototseng mahlo kateng. O a bona hore ha nka leka ho mo thiba a ka nketsa ntho eo ke so ka bang ke e bona. Ke tla etsa jwang ha ho le tjee le mmae a le siyo? Kapa ke hle ke mathele ha Nkubu ke mo fihlele pele? Ka nnete o a hlanya ngwana enwa. Ha ke so ka ba ke mo utlwa a bua tjena le nna haesale a hlaha.

- 11.1 Ke kgohlano ya mofuta ofe e iponahatsang ho ditaba tsa qotso e ka hodimo? (1)
- 11.2 Bolela sehalo se ikutlwahatsang puong ya Malefane ho tswa qotsong. (1)
- 11.3 Tikoloho eo diketsahalo tsa tshwantshiso ena di etsahallang ho yona di bontsha hore ke mehla efe? Tshehetsa karabo ya hao. (2)

- 11.4 Malefane o ne a susumetswa ke eng ho ka kenela mokga wa dipolotiki? (2)
- 11.5 Thabiso e ne e le “nta ya selomela ka kobong” ka mokgwa o jwang? (2)
- 11.6 Eo re ka reng ke mohanyetsi wa sebakadi sa sehlooho ke mang tshwantshisong ee? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 11.7 O ka re Malefane ke sebakadi sa mofuta o jwang? Tshehetsa karabo ya hao. (2)

MMOHO LE

Bala qotso ena ka hloko o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile qotsong le dikahareng tsa terama/tshwantshiso yohle.

TEMA YA F

Nkubu:	<i>(Ka ho makala le ho tshoha ha a bona Malefane a mo hotoletse mahlo jwalo ka lehlanya.)</i> Ha ho dumediswe haeno ha ho kenwa lapeng la batho?
Malefane:	Ha se lapeng, ke ha ntja tse pedi mona.
Nkubu:	O reng moshemane towe? O etswa ke eta tseno tse sa tshwaneng tseo o di rwetseng.
Malefane:	Ke tjholo ka re o a ntshaba, o tla balehela dieteng. Keng o sa ntadime mahlong re bue jwalo ka banna bakeng sa hore o ntjhebe dieteng? Ke tjholo! Ho se ho fedile ka wena. Re tla kopana hosane kopanong ya ntja tse pedi, re bone hore poho ke mang pakeng tsa ka le wena.
Nkubu:	Ha nka ba ka o bona ka leihlo lena la ka hosane kopanong, o tla teana le pela di falla moshemane.
Malefane:	E le hore di fallela kae pela tseo?
Nkubu:	Ke a bona batswadi ba hao ha ba ka ba o ruta mekgwa.

- 11.8 Ke hobaneng dibapadi tse buisanag qotsong ba hlahella e le dibapadi tsa sehlooho ka bobedi? (1)
- 11.9 Maikutlo a Malefane a hlahiswang qotsong e ka hodimo a amana le ketsahalo efe e ileng ya mo etsahalla mokgeng wa Nkubu. (2)
- 11.10 Ke ketsahalo efe e re fuparetseng sehlohlolo sa tshwantshiso ee? (2)
- 11.11 Sekaseka kamoo tlhohle sengolweng sena e hlahellang ka teng. (2)
- 11.12 Bontsha kamoo mongodi a hlahisitseng tomatso kateng dikamanong tsa lerato dipakeng tsa Malefane le Mapule. (2)

- 11.13 O itshetlehile ka maemo a phedisano, na o ka re boitshwaro ba Nkubu bo ka ananelwa ke setjhaba? (2)
- 11.14 Qetelo/phethelo ya terama ee, e totobatsa maikutlo a jwang ho wena? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- [25]**

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 25
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 80

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KEREITE YA 11

PUDUNGWANA 2020

**SESOTHO PUO YA LAPENG P2
TATAISO YA HO TSHWAYA
EXEMPLAR**

MATSHWAO: 80

Tataiso ena ya ho tshwaya e na le maqephe a 15.

TATAISO YA HO TSHWAYA:

- Ha mohlahlobuwa a arabile dipotso tse ngata ho feta palo e behilweng, tshwaya feela karabo ya pele. **(Mohlahlobuwa ha a lokela ho araba potso e telele le dipotso tse kgutshwane mofuteng o le mong wa sengolwa).**
- Haeba a arabile dipotso ka bone ba tsona dithothokisong tseo a ithutileng tsona KAROLONG YA A, (dithothokiso tseo a di rutilweng) tshwaya feela dipotso tse pedi tsa pele.
- Haeba a arabile dipotso tse pedi tsa mofuta wa dipotso tse kgutshwane kapa a arabile tse pedi tsa mofuta wa dipotso tse telele KAROLONG YA B le C, tshwaya karabo ya pele, mme o tlohele ya bobedi. Athe ha a arabile dipotso ka bone ba tsona, tshwaya karabo ya pele ho karolo e nngwe le e nngwe ha feela a arabile e le nngwe ya dipotso tse kgutshwanyane le e le nngwe ya dipotso tse telele.
- Ha mohlahlobuwa a nehelane ka dikarabo tse pedi, ya pele e fosahetse, mme ya bobedi yona e nepahetse, tshwaya karabo ya pele, mme o tlohele e e latelang.
- Ha dikarabo di nomorilwe di fosahetse, tshwaya ho ya ka tataiso.
- Haeba mopeleto o fosahetse hoo o thunthetsang moelelo, fosisa karabo e jwalo.
Haeba mopeleto o fosahetseng o sa thunthetse moelelo, tshwaya karabo eo e nepahetse.
- **Potso tse telele:**
Ha bolele ba moqoqo bo le ka tlase ho palo ya mantswa e behilweng (kgutshwane), se behe kotlo hobane mohlahlobuwa o se a ntse a iphele ka mosing. Haeba moqoqo o le molelele haholo, tshwaya ho ya ka seo mohlahlobuwa a se ngotseng o nto sekaseka sena le batshwayi ba ka sehloohong. **Sebedisa ruburiki ya ho lekanyetsa e leqephe la 3 le leqephe la 8 ho lekanyetsa moqoqo wa mohlahlobuwa.**
- **Dipotso tse kgutshwane:**
 - Haeba mohlahlobuwa a sa sebedisa matshwao a di-a bulwa le di-a kwalwa moo a lokelang ho qotsa, se behe kotlo.
 - Bakeng sa dipotso tse bulehileng, se ka aba matshwao bakeng sa E/TJHE kapa KE A DUMELA/KE A HANA. Lebaka/Tshebediso ke yona e lokelang ho abelwa matshwao.
 - Ha ho matshwao a ajwang bakeng sa NNETE/MAFOSI kapa NTLHA/MOHOPOLO. Lebaka/Tshehetso ke yona e lokelang ho abelwa matshwao.

SEHLOMATHISO SA A: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO WA DINGOLWA: THOTHOKISO- SESOTHO PUO YA LAPENG

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlelo e babatsehang	Phihlelo e supang bokgoni	Phihlelo e mahareng	Phihlelo ya motheo feela	Phihlelo e haellang
DIKAHARE	5-6	4	3	2	0-1
Kutlwisiso ya potso, botebo ba tshakatshako ya taba (sehlooho) kutlwahalo le nnetefatso (tiisetso) ya dintsha ho tswa thothokisong/temeng.	-O bontsha kutlwisiso e tebileng ya se botswang -O hlahisitse dintsha tse fapaneng tse hlwahliwa; di tshhehetswa ho tswa thothokisong. -Kutlwisiso ke e babatsehang ya mofuta wa sengolwa le thothokiso.	-O bontsha kutlwisiso, mme o hlalosa se botswang ka tshwanelo. -O hlahisitse dintsha tse anelang ka tsela e kgotsofatsang. -O hlahisitse dintsha tse utlwahalang, empa ha se tsohle tse tiisitweng kamoo ho lokelang. -O utlwisisa mofuta wa sengolwa le thothokiso.	-O bontsha kutlwisiso e mahareng ya se botswang. -O hlahisitse dintsha tse seng kae ho tshhehetsa sehlooho. -Tse ding tsa dintsha tse hlahisitweng ho tshhehetsa sehlooho di ntle. -Tse ding tsa dintsha di tshheditswe, empa bopaki ha bo kgodise ka nako tsohle. -Kutlwisiso ya motheo feela ya mofuta wa sengolwa le thothokiso.	-O bontsha kutlwisiso e sa kgotsofatseng ya se botswang. -Ho batla ho se dintsha tse hlahisitweng ho tshhehetsa sehlooho. -Kutlwisiso ya mofuta wa sengolwa le thothokiso ke e haellang.	-Ha a bontshe kutlwisiso ya se botswang. -Dintsha tse tshhehetsang ha di hlahiswe ho tswa thothokisong. -Mohlalobuwa ha a utlwisisa hantle mofuta wa sengolwa le thothokiso.
MATSHWAO A 6					
SEBOPEHO LE TSHEBEDISO YA PUO	4	3	2	1	0-1
Sebopeho, nehelano le tlhophiso ya mehopolo. Tshbediso ya puo, sehala le setaele tse sebedisitweng	-Sebopeho se hlahisitwe ka tsela e momahaneng. -Dintsha di utlulotswa hantle le ho ntshetswa pele ka tsela e hlakileng. -Tshbediso ya puo, sehala le setaele ke tse butswitseng, tse susumetsang le ho nepahala. -O batla o hloka diphoso tsa puo, tsa mopeleto le tsa matshwao a puo/a ho bala.	-Sebopeho ke se hlakileng, mme dintsha di hlahisitwe ka tsela e hlalohanyehang. -Tlhahiso ya mehopolo ke e utlwisisehang. -Tshbediso ya puo, sehala le setaele di nepahetse.	-O hlahisitse bopaki bo seng bokae ba sebopeho. -Tlhahiso ya mehopolo e a haella, ha e hlalohanyeha, mme ha e na momahano. -Diphoso tsa tshbediso ya puo ha se tse kaalo, mme sehala le setaele ha se tse loketseng.	-Sebopeho se bonahala se radiilwe ka tsela e fosahetseng. -Mehopolo ha e hlahiswe ka tsela e hlalohanyehang -Sehala le setaele ha se tse loketseng.	-Moqogo o bopehile ka tsela e fokolang. -Ho na le diphoso tse tshabehang tsa tshbediso ya puo le setaele se fosahetseng.
MATSHWAO A 4					

ELA HLOKO: Ha karabo ya mohlahlobuwa e tswile lekoteng mme a sa bua ka dikahare hohang, feela a ngotse moqogo wa boiqapelo, mo abele 0 bakeng sa dikahare le tshbediso ya puo.

KAROLO YA A: DITHOTHOKISO

POTSO YA 1

LEFU LE A RWALLA – R.J. Moloji

TATAISO HO BATSHWAYI:

Motshwayi a bale nehelano ya mohlahlobuwa e lokelang ho hlahiswa sebopelong Motshwayi a bale nehelano ya mohlahlobuwa e lokelang ho hlahiswa sebopelong sa moqoqo. Sena se bolela hore nehelano e lokela ho ralwa ka tsela ya hore ho be le selelekela, mmele o bopilweng ka diratswana le qetelo. Moqoqo o tlameha ho hlahiswa ka tsela e supang kgokahano le momahano ya dintlha, dipolelo le diratswana.

Motshwayi a tadime makgetha ana a mabedi a latelang ha a tshwaya moqoqo ona: Dikahare, sebopelo le tshebediso ya puo.

Dikahare

- Nehelano e lokela ho hlahiswa sebopelong sa moqoqo, mme sena se bolela hore nehelano e lokela ho ralwa ka tsela ya hore ho be le selelekela, mmele o bopilweng ka diratswana le qetelo.
- Dikahare di bontshe kutlwisiso ya potso; botebo ba tshekatsheko ya ditaba, kutlwahalo le nnetefatso (tiisetso) ya taba ka mabaka a itshetlehileng thothokisong.
- Dikahare di hlahiswe ka tsela e momahaneng, mme motshwayi a tadime dintlha tse tla hlahiswa nehelanong ya mohlahlobuwa. Ela hloko hore dintlha tsa mohlahlobuwa di ke ke tsa behwa ka tatellano e hlahellang mona. Ho be le kgokahano le momahano ya dintlha le diratswana.

Sebopelo le Tshebediso ya puo

- Mohlahlobuwa a nehelane ka karabo ya hae e sebopelong sa diratswana tse momahaneng, mme ho be le kgokahano le momahano ya dipolelo le diratswana kamoo ho hlokehang.
- Puo, setaele le sehlo di sebediswe ka nepo temeng.

Karabo e ka lebellwang:

Selelekela

Thothokisong ena ho tliho tshohlwa kamoo karaburetso hammoho le sehlo le maikutlo di thusitseng kateng ho fetisa molaetsa o reng lefu ke tsenene e hlabang batho ha bohloko.

Karaburetso ya pono

Melathothokisong ya 1, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 19 le 20 re fumana karaburetso ya pono e hlakisang ditshwantsho tse fapaneng tseo re di bopelwang ke sethothokisi ho fetisa molaetsa wa hore lefu ke tsenene e hlabang ha bohloko le ho bolaya setjhaba.

Mohlala: molathothokisong wa 1 ho sebedisitswe **karaburetso ya pono** ho hlakisa setshwantsho sa moya se bontshang ha motho a utlwile bohloko o thehola kapa ho thulamisa hlooho. Molathothokiso wa 4 ho fana ka setshwantsho se hlakileng sa hore lefu le hlaha neng kapa neng.

Karabuketso ya kutlo

Melathothokisong ya 2, 9, le 10 ho sebedisitswe **karaburetso ya kutlo** ho hlakisa ditshwantsho tse fapaneng tse bontshang ha motho a nahana dintho tse ngata le ho llela ka hare e leng ho nahana ka thata hore kajeno ekaba ho tsamaya mang ka baka la lefu le haketseng ho bolaya setjhaba.

ELA HLOKO: Mola o mong le o mong o bontshang karaburetso, o hlakise hore o fetisa molaetsa wa sethohokisi jwang.

Sehalo le maikutlo

Melathothokisong ya 3, 5 le 6 sethohokisi se sebedisitse sehalo sa **ho hlomoha**, mme maikutlo a sona a **sithabetse/bohloko** ka lebaka la lefu le fenethang batho ka sehloho nyene le bosiu.

Melathothokisong ya 12, 13, 14 le 18 sethohokisi se sebedisitse sehalo se bontshang **kgalefo** kaha sethohokisi se befile se halefetse ena kganyapa e tshajwang ke lefatshe lohle, mme se bontsha maikutlo a **bohloko**.

Molathothokisong wa 20 sethohokisi se sebedisitse sehalo **sa tsharelo le tlhonamo**. Se saretswe ke ho bona dikgutsana tse setseng di hloka batswadi ka lebaka la lefu le sehloho, mme maikutlo a sona ke a **kutlwelobohloko**.

Phethelo

Sethohokisi se sebedisitse karaburetso ya pono le ya kutlo hammoho le sehalo le maikutlo ho fetisa molaetsa wa sona wa hore lefu le qetile setjhaba lefatsheng lohle, mme se totobatsa ho feelwa ha maikutlo ka baka la lefu.

[25]

POTSO YA 2**HA RE JENG RE BA SIELE**

- 2.1 Ke ho hatella/toboketsa moelelo wa hore re hana dikeletso tse re di fuwang ke baholo ba rona tsatsi le leng le le leng. ✓✓ (2)
- 2.2 Ke ho toboketsa le ho bopela mmadi setshwantsho sa hore dikeletso di dule di duma ka kelong ya mmadi. ✓✓ (2)
- 2.3 Le hlakisa sehalo sa ho teneha. ✓ Se tenwa ke batjha ba sa ananeleng dikeletso tsa baholo, ba ikeme ka hore baholo ba feletswe ke botjha ba bona. ✓ (2)
- 2.4 Ke maikutlo a tshwabo ✓ Batjha ba hana ho eletswa ke batho ba baholo bao e leng bona ba nang le tsebo ka bophelo. ✓ (2)
- 2.5 Molaetsa ke wa ho re ruta hore re se kgese dikeletso tsa baholo ba rona, hoba ke bona ba nang le tsebo e ngata ya bophelo ho re feta. ✓✓ (2)

[10]**POTSO YA 3****LELALA O TSWELE PELE**

- 3.1 Ke ho hatella taba ya hore maemo ha a jese ditheohelang/ho a nyollosetsa/ha ho bobebe. ✓✓
[Tshwaya karabo e le nngwe feela] (2)
- 3.2 Ke ho lekalekanya moelelo wa mantswa a tlieng pele ho kgefutsohare le a ka mora yona. ✓✓ (2)
- 3.3 Ke sehalo sa ho wa moya se bontshang ho nyahamiswa ke maima le mathata a bophelo. ✓✓ (2)
- 3.4 Ke maikutlo a kutiwelobohloko/bohloko ha e le moo sethothokisi se lahlehetswe ke dintho tsohle tseo se neng se na le tsona. ✓✓ (2)
- 3.5 Ke thuto ya hore leha re ka apanelwa ke mathata a mangata ha kakang bophelong, re lokela ho ikgothatsa re tswela pele ka bophelo re se nyahame kapa hona ho kgathala matla. ✓✓ (2)

[10]

POTSO YA 4**BATHO RE A KULA**

- 4.1 Ke ho toboketsa/hatella taba ya hore batho ba rata dintho tse se nang thuso bophelong/ho hokela melathothokiso eo e mmedi. ✓✓
[Tshwaya karabo e le nngwe feela] (2)
- 4.2 E hlakisa moelelo wa hore batswadi ka bobedi malapeng ba hloleha ho hodisa bana ka kgodiso e nepahetseng ba beha tokoloho molato. ✓✓ (2)
- 4.3 Ke moelelo wa hore batho diterateng ba fetana feela ha ho sa na botho/ha ho sana le tumediso/ ke semphete-ke-o-fete. ✓✓
[Tshwaya karabo e le nngwe feela] (2)
- 4.4 Ke maikutlo a ho makala ✓ Sethothokisi se makatswa ke batho ba etsang dintho tse sa lokang, ba beha tokoloho molato. ✓ (2)
- 4.5 Mookotaba ke wa hore batho bao re ba nkang jwalo ka mehlala setjhabeng ba tletse ke bosawana, ebile ba etsa dintho tse swabisang mahlong a setjhaba. ✓✓ (2)
- [10]**

POTSO YA 5**TSEBANYANE**

- 5.1 Ke ho lekalekanya moelelo wa lentswe le tlleng pele ho kgefutsohare le ka mora yona. ✓✓ (2)
- 5.2 Molamotjetje o sebedisitswe ka sepheo sa ho fetisetsa mohopolo o molathothokisong oo ho molathothokiso o hlahlamang/ho potlakisa morethetho wa molathothokiso. ✓✓
[Tshwaya karabo e le nngwe feela] (2)
- 5.3 Le hlakisa sehalo se bontshang ho teneha ke motho ya iketsang eka o tseba dintho kaofela, empa a ntse a senyetsa batho. ✓✓ (2)
- 5.4 Ke maikutlo a ho teneha. ✓ O a tena motho ya batlang ho thoholetswa a le mong empa a sa tsebe letho. ✓ (2)
- 5.5 Ke molaetsa wa hore re le batho re amohele ha re sa tsebe tse ding tsa dintho, hobane qetellong re senyetsa batho ka ho iketsa eka re tseba dintho tsohle. ✓✓ (2)
- [10]**

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B LE C: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO WA DINGOLWA: PADI/SENGOLWA SA BOHOLOHOLO LE TSHWANTSHISO - SESOTHO PUO YA LAPENG [MATSHWAO 25]

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE Kutlwisiso ya potso botebo ba tshekatsheko ya taba (sehlooho), kutlwanalo le nnetefatso (tiisetso) ya dintlha ka mabaka ho tswa sengolweng.	12-15 -Karabelo e hlalhisitse ka tsela e babatsehang 14-15. -Karabelo e hlalhisitse ka bokgabane: 12-13. -Sehlooho se manollotswe ka botebo -O hlalhisitse dintlha tse fapaneng tse hlwahiwa tse tshelhetwang ho tswa sengolweng -O bontsha kutlwisiso e babatsehang ya sengolwa.	9-11 O bontsha kutlwisiso, mme o manollotswe sehlooho ka bokgoni -O hlalhisitse karabelo e batlang e anela -Tse ding tsa dintlha ke tse utlwanalang, empa ha se tsohle tse tlisitweng kamoo ho lokelang. -Bopaki ba kutlwisiso ya mofuta ona wa sengolwa bo a bonahala.	6-8 -Kutlwisiso ke e mahareng ya sehlooho; ha se dintlha tsohle tse utlollotsweng ka bottlalo. -Tse ding tsa dintlha di tshelhetse sehlooho. -Dintlha tse ding di tshelhetse sehlooho. -O hlalhisitse dintlha tse seng kae tse tsamaelanang le sehlooho. -O bontsha kutlwisiso e fokolang ya mofuta ona wa sengolwa.	4-5 -Kutlwisiso ke e haellang ya sehlooho; bohoho ba dintlha ha di a utlulwa ka bottlalo. -Ke dintlha tse fokolang feela tse tshelhetse sehlooho. -O hlalhisitse dintlha tse seng kae tse tsamaelanang le sehlooho. -O bontsha kutlwisiso e fokolang ya mofuta ona wa sengolwa.	0-3 -O bontsha kutlwisiso e fokolang ya sehlooho. -Boiteko bo fokolang ba ho araba potso. -Dintlha ha se tse kgodisang. Mohlahlobuwa ha a utlwisise hantle mofuta ona wa sengolwa.
MATSHWAO A 15	8-10 -Sebopeho se momahaneng -Selelekele le qetelo di a babatseha -Dintlha di utlollotswe hantle le ho ntshetswa pele ka tsela e hlakileng -Tshebediso ya puo, sehalo le setaele ke tse butswitseng, tse susumetsang le ho nepahala	6-7 -Sebopeho ke se hlakileng, mme dintlha di hlalhisitse ka tsela e hlalohanyehang -Selelekele le qetelo mmoho le diratswana tse ding di hlalhisitse ka tsela e momahaneng. -Dintlha di hlalhisitse ka tsela e hlalohanyehang. -Puo, sehalo le setaele bohoho di nepahetse.	4-5 -O hlalhisitse bopaki bo itseng ba sebopeho. -Tlhalohanyo le momahano di teng le ha di kgera. -Ho na le moo tshebediso ya puo e fosahetseng ha sehalo le setaele tsona di batla di loketse. -Tlhaliso ya mehopolo e a haella, ha e hlalohanyeha, mme ha e na momahano -Puo ya diratswana e batla e nepahetse.	2-3 -Sebopeho se bonahala se radiwe ka tsela e fosahetseng. -Mehopolo ha e hlalhiswe ka tsela e hlalohanyehang. -Diphoso tsa tshebediso ya puo di totobetse. -Sehlo le setaele ha di a lokela mosebetsi -Puo ya diratswana e fosahetse.	0-1 -Kgaello ya ho rala sebopeho ka tshwanano e sitisa phallo ya mehopolo. -Tshebediso ya puo le ya setaele tse fosahetseng di hlalhisitse tema e fokolang haholo. -Puo ya diratswana e fosahetse.
SEBOPEHO LE TSHEBEDISO YA PUO Sebopeho, tlhophiso ya mehopolo le nehelano e nang le neeletsano e momahaneng e lebisang tlhalohanyong ya sehlooho mmoho le puo, setaele le sehalo tse sebedisitweng temeng.	8-10 -Sebopeho se momahaneng -Selelekele le qetelo di a babatseha -Dintlha di utlollotswe hantle le ho ntshetswa pele ka tsela e hlakileng -Tshebediso ya puo, sehalo le setaele ke tse butswitseng, tse susumetsang le ho nepahala	6-7 -Sebopeho ke se hlakileng, mme dintlha di hlalhisitse ka tsela e hlalohanyehang -Selelekele le qetelo mmoho le diratswana tse ding di hlalhisitse ka tsela e momahaneng. -Dintlha di hlalhisitse ka tsela e hlalohanyehang. -Puo, sehalo le setaele bohoho di nepahetse.	4-5 -O hlalhisitse bopaki bo itseng ba sebopeho. -Tlhalohanyo le momahano di teng le ha di kgera. -Ho na le moo tshebediso ya puo e fosahetseng ha sehalo le setaele tsona di batla di loketse. -Tlhaliso ya mehopolo e a haella, ha e hlalohanyeha, mme ha e na momahano -Puo ya diratswana e batla e nepahetse.	2-3 -Sebopeho se bonahala se radiwe ka tsela e fosahetseng. -Mehopolo ha e hlalhiswe ka tsela e hlalohanyehang. -Diphoso tsa tshebediso ya puo di totobetse. -Sehlo le setaele ha di a lokela mosebetsi -Puo ya diratswana e fosahetse.	0-1 -Kgaello ya ho rala sebopeho ka tshwanano e sitisa phallo ya mehopolo. -Tshebediso ya puo le ya setaele tse fosahetseng di hlalhisitse tema e fokolang haholo. -Puo ya diratswana e fosahetse.
MATSHWAO A 10					

ELA HLOKO: Ha karabo ya mohlahlobuwa e tswile lekoteng mme a sa bua ka dikahare hohang, feela a ngotse moqoqo wa boiqapelo, mo abele 0 bakeng sa dikahare le tshebediso ya puo.

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya:

Makgetha a tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare	15	Dik. =
Sebopeho le tshebediso ya puo	10	STP =
Matshwao ohle	25	

KAROLO YA B: SENGOLWA SA BOHOLOHOLO

POTSO YA 6: LEKGAPETLA LA PANANA

Selelekela

Ho hloka botshepehi ke taba e sa kgahliseng setjhabeng, mme bo ka arohanya metswalle le ho qhala malapa. Mookotaba wa ho hloka botshepehi ke tshiya pading ena.

Dikahare

Ho hloka botshepehi ha Lesibu.

- Lesibu ke monna wa Mmalehola. Pele a nyala Mmalehola e ne e le mohlankana ya tsejwang haholo ka ho bina mmimo wa setso wa 'mbube' motseng wa Dipodi Mabeleng. Lesibu o kile a kotjwa ke mme Mabeleng ho felehetsa banana ba neng ba atisa ho dula moo ha Mabeleng ho ka boha mmimo le hona ho nwa jwala ho ba isa malapeng a habo bona hara kgitla. Ke nakong ena Lesibu a bontshang ho hloka botshepehi ka ho hlekefetsa Ikakgeng ka tlhekefetso ya motabo.
- Kamora hore ngaka Katleho a bolelle Lesibu le Mmalehola hore ho tla ba thata hore ba fumane ngwana e mong ka lebaka la bothata ba pelehi ba Mmalehola, Lesibu o hloka botshepehi ka hore a hlekefetse Tswalano ka tlhekefetso ya motabo ka ha o ne a batla bana ba bangata, mme Tswalano a ima ngwana wa ntatae Onkentse. Sena se bontsha ho hloka botshepehi ha Lesibu ho ngwana hae le ho mofumahadi wa hae Mmalehola.
- Ha Tswalano a se a dula ha hae Lesibu o pheta o bontsha ho hloka botshepehi ka ho bula ha Tswalano ka le nyele a bile a mo nanarela ka ho mo hlekefetsa hape. Tswalano kaha o ne a tahlwe a tswa moketeng wa Kereite ya 11 le 12. Sena se lebisitse ntlheng ya hore Tswalano a ime ngwana wa bobedi wa ntatae e leng Pikoko.

Ho hloka botshepehi ha Mmalehola

- Mmalehola o hlokile botshepehi ho Tswalano jwalo ka mmae ho ka mo hlokomela le ho mo tshireletsa ka nako tsohle. Kamehla yohle o ne a behile boikarabelo ba hae ho Lesibu, ke ka hoo Lesibu a ileng a nka monyetla wa ho hlekefetsa Tswalano ka tlhekefetso ya motabo.
- Mmalehola o hlokile botshepehi ho ba bohadi ba hae ka hore ha a bona matshwao a Bakgatla baneng ba Tswalano o ile a le nyaya la koloba, ebile ha a ka a tsotella ho ka tsebisa ba bohadi ka ketso ena le hona ho botsa Lesibu.
- Mmalehola o hloka botshepehi ho moradi wa hae ka ho tshireletsa Lesibu, mme o beha mabaka a sa utlwahaleng hore Lesibu a se tshwarwe. Nakong eo Tswalano a batlang ho bua nnete ho soshialeweka hore ntatae o mo hlekefeditse ka motabo a ba a mo etsetsa bana e leng Onkentse le Pikoko,

Phethelo

Ho hloka botshepehi ha Lesibu le Mmalehola ho ba tliseditse ditlamorao tse bosula hobane Lesibu o ile a tshwarwa, mme Mmalehola o ile a sala a sotleha kaha Lesibu eo a neng a mo tshireletsa o ile a ya ntlwanatshwana. Tsena tsohle di ruta setjhaba hore ho hloka botshepehi ha se ketso e lokileng

POTSO YA 7: LEKGAPETLA LA PANANA

- 7.1 Mmalehola o ne a e na le kगतello e hodimo ya madi/ O na le bothata ba ditjhupu tse kwalehang tsa pelehi. ✓
[Tshwaya karabo e le nngwe feela] (1)
- 7.2 Ke kgohlano ya ka hare/ya maikutlo. ✓ (1)
- 7.3 Ke ya sejwalejwale/kajeno. ✓ Mmalehola o pepetse Tswalano sepetlele tlasa dingaka tse eletsang bakudi ho tsa bophelo bo botle. ✓ (2)
- 7.4 Lesibu o ile a hlekefetsa Ikakgeng ka tthekefetso ya motabo nakong eo a kopilweng ke mme Mabeleng ho mo felehetsa bosiu. ✓✓ (2)
- 7.5 Lesibu o kgopo/o tletse bolotsana/o hloka botshepehi/o pelo e mpe ✓ O ile a hlekefetsa Tswalano e leng madi a hae ho tloha e sa le lesea ho fihlela a kena borwetsaneng/a qetella ka ho mo etsetsa bana Onkentse le Pikoko. ✓ (2)
- 7.6 Mmalehola o ne a se na boikarabelo ba ho hlokomela lesea la hae ho fihlela Lesibu a nka monyetla wa ho le hlekefetsa ka tthekefetso ya motabo Mmalehola a sa bone letho, a nahana hore Lesibu o thusana le yena ho ka hlokomela lesea la bona. ✓✓ (2)
- 7.7 Tswalano o ne a tlo thusa nkgonwae ka ho hlwekisa le ho beha fenetjhara ya ntlo botjha. ✓ (1)
- 7.8 O ile a sibolla hore mmeleng wa Onkentse ho na le matshwao a Bakgatla a tsejwang ke yena feela jwalo ka ngwetsi e kgolo ya Kgatleng. ✓✓ (2)
- 7.9 Ke mophetwa a folete/ sephara. ✓ O ile a phehella ho etsa ketso e bohloko ya ho beta ngwana wa hae ka makgetlo a ba a qetella ka ho mo etsetsa bana. ✓ (2)
- 7.10 Mmalehola o iphapanyetsa boikarabelo kgodisong ya Tswalano jwalo ka mme, mme hona ho thusitse Lesibu ho hlekefetsa ngwana ka makgetlokgetlo Mmalehola a sa bone seo. ✓✓ (2)
- 7.11 Ke ne ke tla tsebisa motho eo ke mo tshepang le ho tsebisa baahisane ho ka nthusa qakeng ena/ke ne ke tla tsebisa sepolesa molemong wa hore ya ntlhekefeditseng a tshwarwe. ✓✓
[Maikutlo a bahlahlobuwa a ananelwe] (2)
- 7.12 ebello ke ya hore Lesibu e be yena ya tshirelletsang Tswalano moradinyana wa hae kgahlanong le bahlekefetsi empa seo ha se etsahale hobane ke yena wa pele ya hlekefeditseng ngwana wa hae ka tthekefetso ya motabo. ✓✓ (2)
- 7.13 Diketso tsa Lesibu di tlameha ho sehollwa ke setjhaba ka kakaretso hobane tthekefetso ya mofuta ofe kapa ofe ke ketso e mpe maamong a phedisano hobane motho ohle o na le ditokelo. ✓✓
[Tshwaya karabo e le nngwe feela] (2)
- 7.14 Ke maikutlo a thabo/a nyakallo ✓ Toka e ile ya phethahatswa hobane Lesibu o ile a tshwarwa ho ka lefella diketso tsa hae tse soto. ✓
[Maikutlo a bahlahlohlobuwa a ananelwe] (2)

[25]

POTSO YA 8: LETLOTLO LA BASOTHO

Selelekela

Mona le mohono ke dintho tse mpe haholo bophelong ba motho tse ka qetellang ka ho diha motho ya di etsang le ba mo potapotileng di ba ise timelong.

Dikahare

- Mmutlanyana ka baka la mona le mohono o ile a batla diphalana tsa baphetwa ba bang ka kgang a ba a rera ho ba etsa hampe ha ba hana ka diphalana tsa bona.
- Kgabareng Mmutlanyana a batla diphalana tsa Sehohwana; Sehohwana a hana. Mmutlanyana a loha leano la ho mo tlotsa ka bokwadi bo mo sitisang ho ithusa; ebile Sehohwana a shwa, mme a nka diphalana tseo a di etsa tsa hae a tsamaya a kgantshetsa batho ka tsona.
- Mohono le mona wa Mmutlanyana le morero o mobe wa pelo ya hae ha o a fella ka ho bolaya Sehohwana, empa o tswela pele ho etsa Hlolo seo a se entseng Sehohwana. Ha Hlolo a hana ka diphalana tsa hae tse neng di kotjwa ke Mmutlanyana. Mmutlanyana o tla ka leano la hore ba bapale papadi ya ho besa mollo ebe ba akgelana le ho ntshana mollong oo. Hlolo wa batho a dumela ka ha maele a Basotho a re “Ho se tsebe ke lebote”
- Papadi e bapetswe hanyane feela ba ntse ba ntshana mollong. Kgetlong la bobedi ha Mmutlanyana a tshwanela ho tshola Hlolo mollong, jwale ka ha Hlolo a entse ka yena Mmutlanyana a se mo tshole, mme Hlolo a tjhella moo mollong a ba a shwa.
- Ha Hlolo a se a shwele ke ho tjha mollong, Mmutlanyana o nka diphalana tsa Hlolo o tsamaya ka tsona a di letsa hohle e ka ke tsa hae.

Phethelo

Mona le mohono ke ketso e mpe ka ho fetisisa bophelong, Mmutlanyana o sentse bophelo ba baphetwa bao a phedisanang le bona ka ho ba bolayela dintho tsa bona. Sena se kgahlano le ho ithuisa ka dintho tseo o sa di sebeletsang le ho rata maemo, mme sena se theotse le yena Mmutlanyana seriti maemong a phedisano.

[25]

POTSO YA 9: MME NP Maake

- 9.1 Molathoko ona o bolela ngwana e motle, ya mmele o motle. ✓ (1)
- 9.2 Ke morena wa Basotho. ✓ (1)
- 9.3 Ke ho lekalekanya moelelo wa mantswe a tlileng pele ho sejura le a ka mora sona. ✓✓ (2)
- 9.4 Ke ho hokela melathoko eo e mmedi. ✓✓ (2)
- 9.5 O ana Kwena. ✓ (1)
- 9.6 Tedu di sa hanne ho mela (14). ✓ Di a mela isao makgaba a kgahletse. (15) ✓ (2)
- 9.7 E hlakisetsa mmadi setshwantsho sa hore Mamorena o ile a ima, mme a hlohonolofatswa ka ngwana e leng Peete. ✓✓ (2)
- 9.8 O sebete ✓ Moshoeshoe o ile a tshireletsa setjhaba sa Basotho direng jwalo ka moetapele, ke ka hoo a ileng a lwana ntwana e mahlo mafubedu ho fihlela a beola Ramonaheng ditedu. ✓ (2)
- 9.9 Ke Phokojwe ✓ hobane o ile a ba kgahlano le lelapa la Nkwe ka hore a je bana ba hae. ✓ (2)
- 9.10 Ke ketsahalo ya hore Nkwe a nahane hore ke bana ba hae ba binang, athe ke dinotshi tse ileng tsa mo homela nakong eo Tshwene a di hlohlotsang. ✓✓ (2)
- 9.11 Ba tshwana ka ho utlwiswa baphetwa ba bang bohloko/le ho bolaya jwale ka ha ba entse ka Nkwe. ✓✓
[Tshwaya karabo e le nngwe feela] (2)
- 9.12 Nkwe o ile a tshepa ha Phokojwe a re a tle lehaheng ho ka mamela ha bana ba hae ba bina hobane o ba kentse sekolo, mme ha a fihla moo athe o tla kopana le dinotshi tsa semana tse ileng tsa mo homela ho fihlela a eshwa. ✓✓ (2)
- 9.13 Di qholotsa maikutlo a bohloko/kutlwelobohloko a bontshang qenehelo ho Nkwe ha e le moo Phokojwe a jele bana ba hae ka sehloho, mme a Nkwe a qetella ka ho shwa ka sehloho le yena. ✓✓ (2)
- 9.14 Ke molaetsa wa hore motho a fadimehe bophelong, a be bohlale esere wa qhekanyetswa jwalo ka Nkwe/ Bolotsana ha bo a loka maamong a phedisano hobane bo ka hlekefetsa batho maikutlong le hona ho baka lefu. ✓✓
[Tshwaya karabo e le nngwe feela] (2)

[25]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 25**

POTSO YA 10: MALEFANE

Selelekela

“Bohlale bo ja monga bona” maele ana a hlalosa motho ya lekantseng hore o etsa dintho ka bohlale le ka botshepehi, athe o iketseditse lengope leo ho tlang ho wela yena ho lona. Sena se totobatsa maele ana hantle diketsong tsa Malefane ha a ne a sebeletsa mokga wa Nkubu ka bokgabane le ka botshepehi ho ka hapa dikgetho tsa mokga wa Nkubu o motjha, empa kgabareng eo a mo fetohela, mme a mo nyahlatsa jwalo ka mmoko wa pere.

Dikahare

- Malefane ke sebakadi se ka sehloohong tshwantshisong ena. Malefane ke titjhere sekolong sa Fumane, mme o fumana moputso wa hae kgwedi e nngwe le e nngwe. O ekwa ke ntatae Letshela, Nkubu e leng moetapele wa mokga wa dipolotiki o motjha, hammoho le motswalle wa hae Thabiso ho kenela dipolotiki, mme ba mo tlohedisa mosebetsi wa hae wa botitjhere. Ntatae o mo hlalosetsa hore ba lokela ho tjetjhisetsa lenyalo la hae le Mapule morao ho fetisa lebaka la dipolotiki pele.
- Ntatae Letshela o mo hlalosetsa hore tjelete eo a tlo e lefshwa dipolotiking, e ngata ho feta ya botitjhere, e tla ba moetapele wa mokga ebile o tlo fuwa le koloi, mme sena se mo etsa a sebetse ka bokgabane a sebedisa bohlale ba hae jwalo ka serutehi se nang le bohlale ho ka hapela mokga dikgetho.
- Malefane kaha o nahana hore o bohlale ho feta bohle o a nkeha, ebile o kgothatswa ke ha Thabiso le yena a dihetse mosebetsing wa botitjhere, a se a kenetse dipolotiki.
- Malefane o sebeletsa mokga ka bokgabane le ka botshepehi, ebile o sebedisa bohlale ba hae jwalo ka titjhere, mme o ratwa ke setjhaba. Kamora tshebetso ya hae e ntle mokga o hapile dikgetho, Nkubu o mo lohela leano la hore Thabiso a mo tlose tseleng kaha a ne a sebeletsa mokga ka botshepehi e leng hoo Nkubu a neng a batla hore mokga oo fihlele.
- Malefane kamora kotsi ya koloi o amohelwa sepetlele, kamora ho fumana lengolo le reng mokga wa Nkubu ha o sa mo hloka, hape o utlwela hore o se a tlo theolwa setulong sa boetapele. Sena se mo halefisa le ho feta hoo a qetellang ka ho itokolla sepetlele, mme a sokela ho ya lwantsha Nkubu hobane a lekantse hore mokga o hapile dikgetho ka bohlale ba hae.
- Ntatae le Mapule ba hanana le taba ya Malefane ya ho ya kopanong ya mokga, mme o ya ha Nkubu hobane le hlooho ya hae e ne e se e hlanya. O hanana le dikeletso tsa bohle ba amanang le yena ba jwale ka ntatae Letshela le kgarebe ya hae Mmapule hobane a nahana hore o bohlale ho feta bohle, mme sena se mo tliseditse sekgobo bophelong ba hae.
- Bosiung boo a sa itokisetsa ho ya tobana le Nkubu, pele o etela kgarebe ya hae Mapule. Yare nakong eo Mapule a sa ya mo etsetsa tee, Malefane a tswa. Ke nakong eo Thabiso le lehlahana la Nkubu Malebela, ba ileng ba mo thunya. Sena se hlakisa hantle hore bohlale ba hae ke bona bo mo entseng hore ebe kajeno re mmitisa mofu hape bohlale ba hae bo mo sitisitse le ho bona dira tsa hae tse apereng letlalo la nkwe di sa tla le hole.

Phethelo

Hangata batho ba itjhekela lemena ka ho nahana hore ba bohlale ho feta ba bang, mme seo se etsa hore ba iphumane ba le mathateng jwalo ka Malefane. “Bohlale bo ja monga bona”, diketso tsa Malefane tsa ho sebetsa ka botshepehi molemong wa ho etsa mokga wa dipolotiki wa Nkubu o hape dikgetho di nnetefatsa maele a Basotho a reng “Bohlale bo ja monga bona”

POTSO YA 11: MALEFANE

- 11.1 Ke kgohlano ya kante. ✓ (1)
- 11.2 Ke sehalo sa kgalefo. ✓ (1)
- 11.3 Ke ya sekwalekwale/ya kajeno ✓ hobane Malefane ke titjhere sekolong sa Fumane/Mapule ke ngaka ya meno/ Thabiso le Malebela ba sebedisitse sethunya ho bolaya Malefane/ Malefane le Thabiso ba ile ba ameha kotsing ya koloi. ✓
- [Tshwaya karabo e le nngwe feela]** (2)
- 11.4 Malefane o ne a tshepitswe koloi e ntjha ya mokga/ho ba moetapele wa mokga/ho ba le ofisi eo e leng ya hae/O tla fumana moputso o mongata o fetang wa botitjhere. ✓✓
- [Tshwaya karabo e le nngwe feela]** (2)
- 11.5 O ile a batla a bolaya Malefane ka kotsi ya koloi ho phethisa thomo ya ntatae Nkubu ya hore a mmolye. ✓✓ (2)
- 11.6 Ke Nkubu ✓ O kgahlanong le katleho kapa tswelopele ya Malefane le lelapa la Letshela ka hohlehohle, o qhekanyeditse Malefane ho tlohela mosebetsi wa botitjhere mme, ha a qeta a mo bolaya. ✓ (2)
- 11.7 O tjitja ✓ Malefane o ne a fetofetoha le maemo/o ile a kgeloswa habonolo ho tlohela mosebetsi wa botitjhere, mme a kenela dipolotiki. ✓ (2)
- 11.8 Malefane ke molwantshuwa /Nkubu ke molwantshi ✓ (1)
- 11.9 Malefane nakong eo a leng sepetlele o ile a fumana lengolo le mo tsebisang hore mokga wa dipolotiki wa Nkubu ha o sa mo hloka, mme o se a tlositse setulong sa boetapele. ✓✓ (2)
- 11.10 Malefane a amehang kotsing ya koloi mme a sepetlele. ✓✓ (2)
- 11.11 Tiholo dingolweng ke ha botle bo hlola bobbe, empa tshwantshisong ena tiholo ha e iponahatse hobane bobbe bo ile ba hlola botle, kaha Nkubu le lequlwana la hae, Thabiso le Malebela ba ile ba bolaya Malefane. ✓✓ (2)
- 11.12 Tomatso e ipohanatsa ha Mapule o thabetse hore ba tliho nyalana haufinyana athe Malefane o se a fetohile o kenetse dipolotiki. ✓✓ (2)
- 11.13 Boitshwaro ba Nkubu bo lokelwa ho sehollwa setjhabeng kaha ke boitshwaro bo hlephileng, ho bolaya motho ha se ketso e ntle maemong a phedisano/ho kgahlanong le ditokelo tsa botho tsa ho phela. ✓✓ (2)
- 11.14 Ke maikutlo a bohloko/a kutlwelobohloko/a sithabetseng ✓ hobane Malefane o ile a thunngwa ka sehloho le ha a ne a tsitlalletse ho etsa botle le ho tshepahala. ✓

[Maikutlo a bahlahlobuwa a ananelwe]

(2)

[25]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C:****25****MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA:****80**

